

**Генрі Лонгфелло «Пісня про Гайавату».
Міфи північноамериканських індіанців та
їхнє втілення в поемі**

Мета: ознайомити учнів із біографією і творчістю Г. Лонгфелло; визначити разом з учнями основні теми та мотиви твору «Пісня про Гайавату»; розвивати в учнів навички виразного читання; прищеплювати любов до книги, прагнення до пізнання та самоосвіти, до правильного вибору своєї життєвої позиції.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

I. Організація класу

II. Мотивація навчальної діяльності.

Ознайомлення з темою, метою й завданнями уроку

Із гірської Шотландії сьогодні ми перенесемось до Америки – батьківщини поета, перекладача, знавця фольклору, про якого американський письменник Марк Твен так сказав: «До містера Лонгфелло американська поезія являла собою жалюгідне видовище, суміш церковної проповіді з

туманним маренням. Після містера Лонгфелло ми можемо впевнено говорити: у нас є поезія». І дійсно, поет був майже легендарною фігурою свого часу. Цитати з його творів вживалися в проповідях, публічних промовах. Багато його віршів були внесені в тексти підручників. Тираж його творів на 1857 рік досяг триста тисяч екземплярів, що на той час було нечувано високою цифрою.

ІІІ. Сприйняття і засвоєння учнями навчального матеріалу

Розповідь про письменника

Народився 27 лютого 1807 в Портленді (штат Мен) в родині адвоката Стефана і його дружини Зілпаг. Стефан Лонгфелло представляв свій округ в Конгресі, а мати була дочкою генерала Пелега Уодсуорта і вела свій рід від перших американських переселенців. У родині хлопчика готували до юридичної кар'єри. Завдяки вдалому перекладу з Горація, Лонгфелло отримав стипендію для продовження освіти і вступив до Боуден-коледжу, де захопився вивченням нових

європейських мов та поезією. Закінчивши курс 1825 року, він здійснив мандрівку у Європу, де провів три роки. Повернувшись, почав викладати іноземні мови у тому коледжі, в якому навчався. Пізніше слухав лекції в Геттінгенському університеті, побував в Італії, Іспанії, Франції, Англії, Голландії і Швейцарії. Близько двадцяти років прозаїк був професором кафедри європейських мов Гарвардського університету і після цього повністю присвятив себе літературній творчості. Коло його науково-літературних зацікавлень було широким та різноманітним. Він писав ліричні вірші, поеми, балади, нотатки, укладав поетичні антології, займався перекладами.

Вірші почав писати у 13 років, а став відомим у своїй країні після написання вірша «Битва біля Ловелз-Понд» на історичну подію – битву з індіанцями на початку 18 ст. Перша збірка поезій «Голоси ночі» зробила ім'я автора відомим, а потім слава зростала з виходом кожної нової збірки: «Балади й інші вірші»

(1841). Він створив також «Пісню про рабство» (1842), котра пролунала протестом проти становища негрів у Сполучених Штатах. «Вежа у Брюгге та інші вірші» (1845), «На березі моря та біля каміну» (1850).

Помер 24 березня 1882 у Кембриджі, Массачусетс, США.

У 1884 році в «Куточку поетів» Вестмінстерського абатства в Лондоні був встановлений мармуровий бюст поета. Лонгфелло став першим американським поетом, який удостоївся такої честі.

Сучасники високо оцінили його творчість. 75-річний ювілей поета став справжнім національним святом Америки. Це унікальний випадок в історії цієї країни.

Перший український переклад творів Лонгфелло належав М. Павлику. «Пісню про Гайавату» вперше переклав О. Олесь. у різні часи його поезії переклали Олена Пчілка, П. Грабовський, Панас Мирний, Микола Зеров, Н. Забіла, М. Гаско, Д. Павличко.

Історія створення поеми «Пісня про Гайавату»

У 1846 році з'явилася книга «Міф про Гайавату» з викладом міфів індіанців оджибвеїв, написана Генрі Роу Скулкрафтом, видатним етнографом, географом і першопрохідцем, першим фахівцем з життя американських індіанців. Скулкрафт був одружений на доньці ірландця і індіанки – Джейн Джонстон. Більша частина матеріалу для книги Скулкрафта була зібрана його дружиною і тещею – індіанкою.

Познайомившись з «Міфом про Гайавату», Лонгфелло вирішив на основі індіанських легенд створити епічну поему. Для роботи над поемою в 1854 році Лонгфелло залишив кафедру і цілком присвятив себе творчості. Він написав «Пісню ...» з 25 червня 1854 по 29 березня 1855р. і опублікував 10 листопада 1855р.

Зразком поетичної форми для Лонгфелло став скандинавський епос «Калевала», яким він захопився під час подорожі Європою:

Як спитаєте мене ви —
Звідки сі казки й легенди,
Повні пахощів весняних,
Холодку долин зелених,
Диму легкого вігвамів,
Шуму-реву водоспадів,
Реву дикого, страшного,
Як громи, що в горах трублять,
Я скажу вам, відповім вам:
«Із лісів, степів пустельних,
Із озер Країни Снігу,
З сторони Оджибуеїв,
З сторони Дакотів диких...
Там, в долині Тавазснта,
Серед тиші пишних луків,
Між потоками-громами
Жив музика Навадага.
Там мені співав він пісню,
Говорив про Гайавату,
Як він жив і як молився,
Як він з сили вибивався,
Як за свій народ боровся,

За його щасливу долю.

Анкета твору

Жанр – епічна поема (ліро-епічний віршований твір, у якому зображені значні події та яскраві характери).

Віршовий розмір – чотиристопний хорей.
Немає рими.

Композиція – пролог (заспів) та 22 частини.

Дія поеми відбувається на південному березі Верхнього озера, в лісах Північної Америки.

Тема: змалювання життя, побуту і звичаїв та легенд корінного населення північноамериканського материка – індіанців.

Ідея: потрібно жити в мирі і злагоді.

Складання сенкану

«Пісня про Гайавату»

Безсмертна, актуальна

Повчає, надихає, виховує

Найвідоміший твір Генрі Лонгфелло

Шедевр

Опрацювання I розділу «Люлька миру»

Бесіда за прочитаним

1. Хто такий Гітчі-Маніто? *(Це верховний бог індіанців, батько всіх народів.)*

В індіанській міфології ім'я Гітчі-Маніто (англ. Gitche Manito) означає «Великий Дух».

«Владика Життя». Індіанці вірили в те, що Він створив світ і править ним. Гітчі-Маніто — це Творець, Батько всіх народів, уособлення добра та мудрості для північноамериканських індіанців.

2. З якою метою Гітчі-Маніто скликав усі індіанські племена? *(Щоб навічно припинити ворожнечу між ними.)*

3. Які племена прийшли на поклик Гітчі-Маніто? *(Чоктоси, Команчі, Гурони, Мендени, Делавери, Могоки, Шошони, Омоги, Пони, Чорноноги, Оджибвеї, Дакоти.)*

4. З якими почуттями індіанці прийшли на загальні збори? *(У їхніх серцях палала лють і ненависть до представників тих племен, з якими вони ворогували.)*

5. Якими аргументами Гітчі-Маніто переконав усіх індіанців жити в згоді? *(Ваша сила тільки в згоді,*

А безсилля — в ворожнечі!)

6. Як змінилися індіанці після промови верховного бога? *(Вони закопали в землю свою зброю, змили із себе бойові фарби і ви курили спільну Люльку Згоди.)*

7. Символом чого виступає Люлька Згоди? *(Символом добровільного примирення і єднання.)*

Камінь Червоної Люльки — це історична місцевість, національна пам'ятка Америки (штат Міннесота). Це місце є священним для всіх індіанців, адже червоний колір, згідно з міфами та легендами, є не випадковим, бо на цій землі загинуло чимало їхніх пращурів. Здавна індіанці різних племен приходили до цього каменя й робили з нього люльки різноманітних видів, які використовували в різних церемоніях.

8. Про що повідомив Гітчі-Маніто? *(І Пророк на землю прийде,*

*І покаже
вам дорогу*

До покути,

до спасіння).

Проблемне питання

Чому назву 1 розділу, яка мовою оригіналу звучить як «Люлька Миру», перекладач подає як «Люлька Згоди»?

Створення схеми

Згода — національна єдність — мир — процвітання нації

Тема: розповідь про Владику Світу, який закликає запалити Люльку Згоди, щоб усі народи жили в мирі, як брати.

Ідея: «Ваша сила тільки в згоді, а безсилля — в ворожнечі!»

IV. Підбиття підсумків уроку

Мікрофон

Сьогодні на уроці я зрозумів...

Мені було цікаво дізнатися...

V. Домашнє завдання

Опрацювати статтю підручника, прочитати окремі розділи поеми, виписати цитати для характеристики Гайавати.

Інформація про індіанські племена

Всього триста років тому в Північній Америці жили мільйони індіанців. Останні представники різних племен – від чотирьох сотень до шістнадцяти тисяч – нині проживають у резерваціях – місцях для насильницького поселення корінного населення країни:

Гурони займали землі між озером Гурон і північно-західним берегом озера Онтаріо (територія нинішньої Канади). У резерваціях залишилося всього 400 чоловік.

Вампаногі жили в штаті Массачусетс. Майже повністю винищені.

Канзу жили на території штату Канзас.

Саука жили в штатах Мічиган, Айова, Іллінойс, Вісконсин. Залишилося близько 1000 чоловік.

Оджибве – нині залишилося 16 000 чоловік. проживали в штатах Нью-Йорк, Міннесота, Мічиган і Північна Дакота.

Піеган жили на кордоні США і Канади.
залишилося 700 людей.

Наеахо – нині залишилося 1500 чоловік.
займали землі штатів Арізона і Нью-Мексико.

Онейда жили на території штату Нью-Йорк.
Залишилося 3500 людей.

Муськоги (інша назва – крики) займали
землі штатів Алабама, Міссісіпі, Теннессі,
Джорджия. Залишилося 9000 чоловік.

Айова жили в штаті Айова. Залишилося 600
чоловік.

Дакота – племена, об'єднані під цією
назвою, заселяли Небраску, Північну і
Південну Дакоту, Міннесоту. Залишилося не
більше 11 000 чоловік.

Майямі – нині залишилося 400 осіб. Жили в
Індіані і Огайо.

Хопі жили в напівпустелі Арізони.
залишилося 3000 людина.

Ісанти-сіу займали землі Айови, Міннесоти,
Південної Дакоти і Вісконсу. Залишилося 1200
чоловік.

Чорноногі (інша назва – сіксікі) жили на кордоні США і Канади. У резерваціях сьогодні залишилося 1200 людей.

Пасамакводи жили в штаті Мен. 600 чоловік нині в резерваціях.

Брюле жили в штаті Монтана. Залишки племені нині живуть в резерваціях.

Чирок жили в штатах Теннесі, Джорджія, Північна і Південна Кароліна. Основна маса нині переселена в Оклахому.

Чоктави жили в Алабамі, Луїзіані та Міссісіпі. Залишилося 15 000 чоловік, переселених в Оклахому, на малородючі землі.

Ханкпапа, оглала, мініконджу, сан-арк жили в штаті Монтана. Сьогодні залишки цих племен живуть в різних резерваціях.

Пронизані носи (інші назви – не персе, нуміпу) займали частину штатів Орегон і Айдахо. Практично повністю знищені білими колонізаторами.

Великий Договір про Мир

Легенда пасамакводів

Багато кровопролитних битв значилося за воїнами ірокезьких і алгонкинських племен. Великі лиха принесли ці битви людям. І ось настав час, коли мудрі зрозуміли, що треба припинити смертоносну ворожнечу, і розіслали по всій країні гінців. Минуло багато місяців, перш ніж гінці досягли найвіддаленіших кордонів.

Вони сповістили кожне плем'я, що скликається Велика Рада Миру. Індіанці, почувши таку звістку, зраділи, бо всі втомилися від ворожнечі і безперервних воєн, яким не було видно кінця.

Кожне плем'я послало на Великий Рада найдостойніших.

У Вігвамі Красномовства зібралися вожді шести ірокезьких племен - кайюга, сенека, онондага, могауків, онейда, тускарора і п'яти алгонкинських - абенакі, пасамакводи, малесіти, мікмакі, пенобскот.

Найстаріший з вождів сказав:

- Якщо ми оглянемося на пройдений нами шлях, то побачимо, скільки злих справ було

скоєно усіма нашими племенами. Наші томагавки, палиці, луки і стріли покриті кров'ю і повинні бути поховані на вічні часи.

Після промови найстарішого було вирішено скласти мирний договір, і вожді пішли у Вігвам Мовчання, щоб обміркувати умови договору.

Минуло сім сонць, і вожді знову зібралися в Вігвамі Красномовства.

Кожен виступив і розповів про всі випробування, що випали на долю його народу.

І кожен закінчував свою промову словами:

"Настала пора подумати про наших дружин, дітей і онуків. Пора запалити Вічний Вогонь Миру".

Вислухавши всіх, Рада постановила: запалити Вічний Вогонь в Вігвамі Миру; відтепер і назавжди алгонкинські та ірокезькі племена стали єдиною сім'єю і зобов'язуються жити без суперечок і чвар; Рада визначає володіння кожного племені, де воно може спокійно жити і добувати собі їжу, не побоюючись нападу сусідів; порушення умови караються за згодою всіх учасників Договору.

У той же день Великий Мирний Договір був записаний в вампум і про умови Договору були оповіщені всі алгонкинські і ірокезькі племена.

Між індійськими племенами настав мир.

І цей мир зберігався довго, поки на нашу землю не прийшли блідолиці.

Легенда індіанського племені дакотів

Великий Дух Гітчі-Маніто зібрав разом усі індіанські племена, став на вершині Червоних Скель, взяв від бескиду шматок каменю, зробив величезну люльку і закурив її. Дим котився над людьми. Гітчі-Маніто спрямовував його на північ, на південь, на схід і на захід і говорив людям, щоб вони зробили з цього красивого каменю люльки згоди і ніколи більше не піднімали томагавк чи ніж один проти одного.